

RIKSDAGENS SVAR 183/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till ändring av vissa av strafflagens bestämmelser om ekonomiska brott och av vissa lagar som har samband med dem

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till ändring av vissa av strafflagens bestämmelser om ekonomiska brott och av vissa lagar som har samband med dem (RP 53/2002 rd).

Beredning i utskott

Lagutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (LaUB 18/2002 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 32 kap. 6 a §, sådan den lyder i lag 875/2001,
ändras 9 kap. 1, 2, 4 och 7 §, 10 kap. 3 § 1 mom., 29 kap. 10 §, 30 kap. 5 § 2 mom., 9 och 10 §, rubriken för 32 kap. och 32 kap. 1, 4, 6, 7 och 8 § samt 39 kap. 1 och 6 § och 9 § 2 mom.,
sådana de lyder, 9 kap. 1, 4 och 7 §, 29 kap. 10 § och 32 kap. 8 § i lag 743/1995, 9 kap. 2 § i sistnämnda lag och i lag 369/2001, 10 kap. 3 § 1 mom. i nämnda lag 875/2001, 30 kap. 5 § 2 mom. och 9 och 10 §, rubriken för 32 kap. och 32 kap. 6 och 7 § samt 39 kap. 1 och 6 § i lag 769/1990, 32 kap. 1 § i sistnämnda lag samt i lagarna 317/1994 och 79/1998, 32 kap. 4 § i lag 1304/1993 och 39 kap. 9 § 2 mom. i nämnda lag 317/1994, samt
fogas till 30 kap. 5 §, sådan den lyder i nämnda lag 769/1990 och i lag 54/1993, ett nytt 3 mom., till 30 kap. en ny 9 a §, till 32 kap. nya 9—14 § och till 47 kap. en ny 9 § som följer:

9 kap.

Om straffansvar för juridiska personer

1 §

Tillämpningsområde

För brott som har begåtts i ett samfunds, en

stiftelses eller någon annan juridisk persons verksamhet skall på yrkande av allmänna åklagaren dömas till samfundsbot, om en sådan påföljd föreskrivs för brottet i denna lag.

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas inte på brott som begåtts vid utövande av offentlig makt.

2 §

Förutsättningar för straffansvar

En juridisk person döms till samfundsbot, om någon som hör till ett av dess lagstadgade organ eller annars hör till dess ledning eller utövar faktisk beslutanderätt inom den juridiska personen har varit delaktig i brottet eller tillåtit att brottet har begåtts eller om i den juridiska personens verksamhet inte har iakttagits den omsorg och försiktighet som krävs för att förebygga brottet.

Samfundsbot döms ut även om det inte kan utredas vem gärningsmannen är eller om gärningsmannen av någon annan anledning inte döms till straff. Samfundsbot döms dock inte ut för ett sådant målsägandebrott som målsäganden inte anmäler till åtal, om inte ett synnerligen viktigt allmänt intresse kräver att åtal väcks.

4 §

Domseftergift

Domstolen får avstå från att döma en juridisk person till samfundsbot, om

1) den juridiska personens i 2 § 1 mom. avsedda underlåtelse, eller den i nämnda lagrum avsedda andel i brottet som dess ledning eller den som utövar faktisk beslutanderätt inom den juridiska personen har, är ringa, eller

2) det brott som begåtts i den juridiska personens verksamhet är ringa.

Domstolen kan även avstå från att döma ut samfundsbot när straffet skulle anses oskäligt med beaktande av

1) de övriga följder som brottet förorsakat den juridiska personen,

2) den juridiska personens åtgärder för att förhindra nya brott, för att förebygga eller undanröja verkningarna av brottet eller för att främja utredningen av underlåtenheten och brottet, eller

3) att någon som hör till ledningen för den juridiska personen döms till straff för brottet, om den juridiska personen är liten, den andel den dömda äger av den juridiska personen är stor el-

ler den dömdes personliga ansvar för den juridiska personens förpliktelser är betydande.

7 §

Avstående från straffyrkande

Allmänna åklagaren får avstå från att yrka straff för en juridisk person, om

1) den juridiska personens i 2 § 1 mom. avsedda underlåtelse, eller den i nämnda lagrum avsedda andel i brottet som dess ledning eller den som utövar faktisk beslutanderätt inom den juridiska personen har, är ringa, eller

2) det brott som begåtts i den juridiska personens verksamhet inte har lett till annan än ringa skada eller fara,

och den juridiska personen frivilligt har vidtagit behövliga åtgärder för att förhindra nya brott.

Åklagaren kan även avstå från att yrka straff, om gärningsmannen i det fall som avses i 4 § 2 mom. 3 punkten redan har dömts till straff och det kan förväntas att den juridiska personen inte därför skulle dömas till samfundsbot.

Ett beslut att avstå från att yrka straff för en juridisk person eller att återta ett straffyrkande delges den juridiska personen med posten eller med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms i 11 kap. rättegångsbalken. På beslutet tillämpas på motsvarande sätt vad som i 1 kap. 10 och 11 § lagen om rättegång i brottmål (689/1997) bestäms om beslut om åtalseftergift. I de fall som avses i 1 kap. 10 § 1 mom. i nämnda lag skall åklagaren i stället för sitt avgörande av skuldfrågan till domstolen föra frågan om det finns någon grund för att bestraffa den juridiska personen.

På återtagande av straffyrkande enligt 1 mom. tillämpas vad som i 1 kap. 12 § lagen om rättegång i brottmål bestäms om nedläggning av åtal. Beslutet om nedläggning delges dock endast den juridiska personen.

10 kap.

Om förverkandepåföljder

3 §

Utvidgat förverkande av vinning

Egendom kan dömas helt eller delvis förverkad till staten

1) hos den som har gjort sig skyldig till ett brott som kan bestraffas med fängelse i minst fyra år, eller som har gjort sig skyldig till straffbart försök till ett sådant brott eller till ett brott som avses i 32 kap. 1 eller 6 §, 46 kap. 4 §, 50 kap. 1 eller 4 § eller till ett brott som avses i 82 § alkohollagen (459/1968), samt

2) hos den som har varit delaktig i ett brott som avses i 1 punkten och hos den på vars vägnar eller till vars förmån brottet har begåtts,

om brottet är av sådan art att det kan medföra avsevärd ekonomisk vinning och om det finns skäl att anta att egendomen helt eller delvis har sitt ursprung i brottslig verksamhet, som inte kan anses obetydlig.

29 kap.

Om brott mot den offentliga ekonomin

10 §

Straffansvar för juridiska personer

I fråga om sådant skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri som avser skatt enligt 9 § 1 mom. 2 punkten samt på subventionsbedrägeri, grovt subventionsbedrägeri och subventionsmissbruk tillämpas vad som bestäms om straffansvar för juridiska personer.

30 kap.

Om näringsbrott

5 §

Brott mot företagshemlighet

— — — — —
Denna paragraf gäller inte en gärning som den som avses i 1 mom. 1 punkten har begått sedan två år förflutit från anställningstidens slut.

Försök är straffbart.

9 §

Bokföringsbrott

Om en bokföringsskyldig, en företrädare för denne, den som utövar faktisk beslutanderätt inom en bokföringsskyldig juridisk person eller den åt vilken bokföringen har uppdragits

1) underlåter att bokföra affärshändelserna eller att upprätta bokslut på ett sätt som strider mot skyldigheterna enligt bokföringslagstiftningen,

2) tar in oriktiga eller vilseledande uppgifter i bokföringen, eller

3) förstör, döljer eller skadar bokföringsmaterial,

och på detta sätt gör det svårare att få en riktig och tillräcklig bild av resultatet av den bokföringsskyldiges verksamhet eller av den bokföringsskyldiges ekonomiska ställning, skall gärningsmannen för *bokföringsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

9 a §

Grovt bokföringsbrott

Om ett bokföringsbrott begås så att

1) bokföringen av affärshändelserna eller upprättandet av bokslut helt eller till väsentliga delar försummas,

2) antalet oriktiga eller vilseledande uppgifter är mycket stort, uppgifterna gäller stora summor eller baserar sig på verifikat med oriktigt innehåll, eller

3) hela bokföringen eller väsentliga delar av den förstörs eller döljs eller väsentliga delar av bokföringen skadas,

och bokföringsbrottet även bedömt som en helhet är grovt, skall gärningsmannen för *grovt bokföringsbrott* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

10 §

Bokföringsbrott av oaktsamhet

Om en bokföringsskyldig, en företrädare för denne, den som utövar faktisk beslutanderätt inom en bokföringsskyldig juridisk person eller den åt vilken bokföringen uppdragits, av grov oaktsamhet

1) helt eller delvis underlåter att bokföra af-färshändelserna eller att upprätta bokslut, eller

2) förstör, förlägger eller skadar bokförings-material,

och på detta sätt gör det väsentligt svårare att få en riktig och tillräcklig bild av det ekonomiska resultatet av den bokföringsskyldiges verksamhet eller ekonomiska ställning, skall gärningsmannen för *bokföringsbrott av oaktsamhet* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

32 kap.

Om häleri- och penningtvättsbrott

1 §

Häleri

Den som döljer, anskaffar, omhändertar eller förmedlar egendom som har frånhänts någon annan genom stöld-, förskingrings-, rån-, utpressnings-, bedrägeri-, ocker- eller betalningsmedelsbedrägeribrott eller som annars tar befattning med sådan egendom skall, om gärningen inte utgör penningtvätt, för *häleri* dömas till böter eller fängelse i högst ett år och sex månader.

4 §

Häleri av oaktsamhet

Den som anskaffar, omhändertar eller förmedlar egendom som har frånhänts någon annan genom brott som avses i 1 § eller på annat sätt tar befattning med sådan egendom, trots att han eller hon har skäl att misstänka att egendomen har åtkommit på detta sätt, skall för *häleri av oaktsamhet* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

6 §

Penningtvätt

Den som

1) tar emot, använder, omvandlar, överlåter, överför eller förmedlar egendom som förvärvats genom brott eller vinning av brott eller egendom som kommit i stället för sådan egendom eller vinning och gör det för att dölja eller maskera vinningens eller egendomens olagliga ursprung eller för att hjälpa gärningsmannen att undandra sig de rättsliga följderna av brottet, eller

2) i fråga om egendom som förvärvats genom brott eller vinning av brott eller egendom som kommit i stället för sådan egendom eller vinning döljer eller maskerar egendomens eller vinningens rätta karaktär, ursprung eller belägenhet eller föfogandet över den eller de rättigheter som är knutna till den, eller bistår någon annan vid sådant döljande eller sådan maskering,

skall för *penningtvätt* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Försök är straffbart.

7 §

Grov penningtvätt

Om penningtvätt utförs så att

1) den genom brottet förvärvade egendomen har varit synnerligen värdefull, eller

2) brottet begås särskilt planmässigt,

och penningtvätten även bedömd som en helhet är grov, skall gärningsmannen för *grov pen-*

ningtvätt dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Försök är straffbart.

8 §

Stämpling till grov penningtvätt

Den som med någon annan avtalar om att begå ett sådant grovt penningtvättsbrott som gäller vinning av givande av muta, vinning av tagande av muta, vinning av grovt skattebedrägeri som avser skatt enligt 29 kap. 9 § 1 mom. 2 punkten eller vinning av grovt subventionsbedrägeri eller som gäller egendom som kommit i stället för sådan vinning, skall för *stämpling till grov penningtvätt* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

9 §

Penningtvätt av oaktsamhet

Den som av grov oaktsamhet vidtar åtgärder som avses i 6 § skall för *penningtvätt av oaktsamhet* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

10 §

Penningtvättsförseelse

Om penningtvätt eller penningtvätt av oaktsamhet, med beaktande av egendomens värde eller andra omständigheter vid brottet, bedömd som en helhet är ringa, skall gärningsmannen för *penningtvättsförseelse* dömas till böter.

11 §

Begränsningsbestämmelser

För brott som avses i detta kapitel döms inte den som är delaktig i det brott genom vilket egendomen har fränthänts någon eller vinningen erhållits.

Detta kapitel tillämpas inte på den som har gemensamt hushåll med gärningsmannen och som endast använder eller förbrukar egendom

som gärningsmannen har anskaffat för det gemensamma hushållets normala behov.

12 §

Förverkandepåföljd

Egendom som har varit föremål för ett brott som avses i 6, 7 eller 9 § skall dömas förverkad till staten. På förverkandepåföljden tillämpas 10 kap. 11 § 3 mom.

I fråga om förverkande av annan egendom iakttas 10 kap.

13 §

Åtalsrätt

Allmänna åklagaren får inte väcka åtal för en häleriförseelse, om inte målsäganden anmäler brottet till åtal eller en synnerligen viktig allmän fördel kräver att åtal väcks.

14 §

Straffansvar för juridiska personer

I fråga om häleri, grovt häleri, yrkesmässigt häleri, penningtvätt och grov penningtvätt tillämpas vad som bestäms om straffansvar för juridiska personer.

39 kap.

Om gäldenärsbrott

1 §

Oredlighet som gäldenär

Om en gäldenär

- 1) förstör sin egendom,
 - 2) utan godtagbart skäl genom gåva eller annan liknande åtgärd avhänder sig egendom,
 - 3) överför sin egendom till utlandet för att göra den oåtkomlig för sina borgenärer, eller
 - 4) utan fog ökar sina förpliktelser,
- och därigenom försätter sig på obestånd eller väsentligt förvärrar sitt obestånd, skall gäldenären

ren för *oredlighet som gäldenär* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

9 §

Åtalsrätt

6 §

Gynnande av borgenär

Om en gäldenär, som är medveten om att han eller hon inte förmår uppfylla sina förpliktelser, för att gynna en viss borgenär på andra borgenärsers bekostnad

1) i förtid betalar en skuld under förhållanden där detta inte är sedvanligt,

2) för borgenärens fordran ställer en säkerhet om vilken inte hade avtalats eller som gäldenären inte hade utlovat när skuldförhållandet uppkom,

3) använder ett ovanligt betalningsmedel för att uppfylla en förpliktelse då en sådan betalning med beaktande av förhållandena inte kan anses vara sedvanlig, eller

4) vidtar andra åtgärder för att förbättra en sådan borgenärs ställning,

skall gäldenären för *gynnande av borgenär* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

— — — — —
Målsägande vid oredlighet som gäldenär, grov oredlighet som gäldenär eller gynnande av borgenär är gäldenärens vid gärningstiden kända borgenärer. Målsägande vid gäldenärsbedrägeri, grovt gäldenärsbedrägeri, gäldenärssvek och gäldenärsförseelse är i de fall som avses i 2 § 1 mom. 1—3 punkten de borgenärer som deltar i utrednings- och verkställighetsförfarandet i fråga och i det fall som avses i 4 punkten i nämnda moment borgenären för den skuld som avses i den nämnda punkten.
— — — — —

47 kap.

Om arbetsbrott

9 §

Straffansvar för juridiska personer

I fråga om arbetarskyddsbrott tillämpas vad som bestäms om straffansvar för juridiska personer.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 8 kap. 4 § bokföringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i bokföringslagen av den 30 december 1997 (1336/1997) 8 kap. 4 § som följer:

8 kap.

Särskilda bestämmelser

4 §

Bokföringsförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet
1) försummar att göra noteringar i bokföring-
en inom den tid som anges i 2 kap. 4 § 2 mom.,
2) åsidosätter skyldigheten att arkivera bok-
föringsmaterial som avses i 2 kap. 10 §, eller

3) åsidosätter registreringskyldigheten en-
ligt 3 kap. 9 §,

skall, om gärningen inte utgör bokförings-
brott, grovt bokföringsbrott eller bokförings-
brott av oaktsamhet enligt 30 kap. 9, 9 a eller
10 § strafflagen (39/1889) och om strängare
straff för gärningen inte heller föreskrivs på nå-
got annat ställe i lag, för *bokföringsförseelse* dö-
mas till böter.

Till straff döms inte om förseelsen är ringa.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 januari 1998 om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998) 2 §
och rubriken för 16 § samt
fogas till lagen en ny 16 a § som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) *penningtvätt* verksamhet som avses i
32 kap. 6 § strafflagen (39/1889),
2) *utredning av penningtvätt* mottagande, re-
gistrering, utredning och undersökning av såda-
na anmälningar om tvivelaktiga affärstransak-
tioner som avses i 5 och 10 §, samt
3) *anmälningsskyldig* sådana sammanslutning-
ar och näringsidkare som nämns i 3 §.

16 §

Brott mot identifieringsplikten

16 a §

Anmälningsskyldighet som gäller penningtvätt

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet un-
derlåter att göra en anmälan enligt 10 § eller i
strid med förbudet i nämnda paragraf röjer att en
sådan anmälan har gjorts, eller åsidosätter sin
omsorgsplikt enligt 9 § och därmed inte upptäck-
er att anmälningsskyldighet föreligger enligt 10 §,
skall för *anmälningsskyldighet som gäller pen-
ningtvätt* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/1987) 5 a kap. 2 § 6 punkten, sådan den lyder i lag 1026/1995, som följer:

5 a kap.	kan den myndighet som handhar förundersökningen av brottet beviljas tillstånd att avlyssna och uppta telemeddelanden som den misstänkte sänder med hjälp av en teleanslutning som han innehar eller som han annars kan antas använda eller som befordras till en sådan teleanslutning och är avsedda för den misstänkte, om de uppgifter som fås genom avlyssning kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet.
Teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation	
2 §	
<i>Förutsättningar för teleavlyssning</i>	
När någon är skäligen misstänkt för	
6) grovt häleri, yrkesmässigt häleri, grov penningtvätt,	Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 14 § tullagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tullagen av den 29 december 1994 (1466/1994) 14 § 1 mom. 5 punkten som följer:

14 §	bokföringsmaterial samt granska personers medhavda penningtillgångar för att avslöja sådan penningtvätt som avses i 32 kap. 6 § strafflagen,
För utförande av tullåtgärder har en tullmyndighet eller annan behörig myndighet rätt att	
5) utan att kränka postförsändelsers brevhemlighet granska varor samt deras tillverkning och	Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 26 november 2002